

A bírálóbizottság értékelése

Az értekezés az alkotmányosság globális, európai és magyar dimenzióját vizsgálja. Módszertana alapvetően jogdogmatikai: a releváns nemzeti és nemzetközi jogforrásokon, alkotmánybírói, európai bírósági döntéseken és a szakirodalom megállapításain alapul. Noha egy politikai szempontból kifejezetten érzékeny kérdéskört vizsgál, mindig szakmai alapon, alkotmányjogi eszközökkel érvel, de egyúttal értékalapú megközelítést alkalmaz. Szakirodalmi bázisa imponáló, kiter a témakör hazai és nemzetközi irodalmára egyaránt.

1. Az alkotmányosság globális dimenziójának vizsgálata körében az értekezés az erősödő konvergencia-folyamatokból indul ki. Ennek alapján jut el az értekezés a globális alkotmányosság egyik legérdekesebb kérdéséhez, az „üzlet és emberi jogok” problémájához. Ennek során arra keresi a választ, hogy a különböző nem állami szereplők, így elsősorban a vállalatok mennyiben kényszeríthetők rá a jog eszközeivel az emberi jogok tiszteletben tartására.

2. Az alkotmányosság európai dimenziója kapcsán az értekezés a jogállamiság fogalmából és annak európai értelmezéséből indul ki. Ennek körében külön foglalkozik az Alapjogi Chartával és annak alkalmazási körével. Az európai dimenzió elemzése körében kitér arra a napjainkban egyre aktuálisabb kérdésre, hogy az Európai Unió mennyiben tudja kikényszeríteni, hogy a jogállamiság elvét a tagállamok tiszteletben tartsák. Ennek során vizsgálja az alkotmánybírók „lázadását”, vagyis a német és a lengyel alkotmánybírók azon döntéseit, amelyek mérföldkövet jelentettek az európai alkotmányos párbeszédben az uniós jog elsősége kapcsán, és amelyekben élesen láthatóvá vált az uniós jog és a nemzeti alkotmányok összeütközése. Az értekezés az európai dimenzió kapcsán elemzi továbbá az ún. 7. cikk szerinti eljárást és a jogállamisági (kondicionalitási) mechanizmust.

3. Az alkotmányosság magyar dimenziója kapcsán az értekezés arra irányul, hogy az alkotmányosság, a jogállamiság, a demokrácia és az emberi jogok védelme terén tapasztalható hazai sajátosságokat és hiányokat bemutassa. Ebben a körben kimutatja, hogy noha az alkotmányszöveg a jogállamiság tekintetében stabil, a tartalmi összetevők nagyon is megváltoztak. Elemzi az Alaptörvény megalkotásának körülményeit, ezen belül is a konszenzus hiányát mint deficitet, valamint az Alaptörvény értékvilágát. A harmadik dimenzió jellemzőit azonban főként az alkotmánybírói gyakorlaton keresztül mutatja be, kitérve a hatásköri korlátozásokra is. A fő megállapítás, mely szerint a magyar alkotmánybírói gyakorlat több területen egyre távolodik az európai standardoktól, igaz.

Az értekezés főbb tudományos eredményei a következők:

1. Az értekezés az alkotmányosság európai dimenziójával összefüggésben javasolja az alkotmányos értékek, így a jogállamiság és az alapjogok kapcsán az európai uniós szabályozási és jogérvényesítési hatáskörök kiszélesítését, így az Európai Unió Bírósága hatáskörének kiterjesztését az EUSZ 7. cikke szerinti eljárásra, az Alapjogi Charta közvetlen tagállami alkalmazását, valamint, hogy az Unió kapjon általános hatáskört az alapjogok szabályozásra.
2. A magyar dimenzióval összefüggésben az értekezés fő erénye, hogy bemutatja az Alkotmánybíró és az Európai Unió Bírósága közötti „alkotmányos párbeszédet” és ennek ellentmondásait, sőt gyengeségeit az Alkotmánybíró oldalán.

Az értekezés a MTA Doktori Szabályzatában foglalt tartalmi és formai követelményeknek maradéktalanul megfelel.